

Bank Olmayan Kredit Təşkilatı

“EFFECTINVEST”

Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti

Maliyyə hesabatları

**31 dekabr 2020-ci il tarixdə başa çatmış il
üzrə Müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə**

MÜNDƏRİCAT:

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT	1
MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ.....	2
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT	5
MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT	6
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT	7
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT	8
2018-Cİ İL MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR	9
1. ÜMUMİ MƏLUMAT	9
2. TƏQDİM ETMƏNİN ƏSASLARI	9
3. ƏHƏMİYYƏTLİ MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ	10
4. MÜHÜM MÜHASİBAT UÇOTU MÜLAHİZƏLƏRİVƏ TƏXMİNLƏRİ	24
5. QƏBUL OLUNMUŞ LAKİN QÜVVƏDƏ OLMAYAN STANDARTLAR	25
6. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKİVALENTLƏRİ	29
7. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR	29
8. TORPAQ, TİKİLİ VƏ AVADANLIQ	33
9. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR.....	34
10. DİGƏR AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR	34
11. MALİYYƏ İNSTİTUTLARI QARŞISINDA ÖHDƏLİKLƏR.....	35
12. MƏNFƏƏT VERGİSİ.....	35
13. NİZAMNAMƏ KAPİTALI.....	36
14. ŞƏRTİ AKTİV VƏ ÖHDƏLİKLƏR.....	36
15. XALIS HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ	37
16. DİGƏR GƏLİRLƏR.....	37
17. İŞÇİ HEYƏTİ ÜZRƏ XƏRCLƏR	37
18. KÖHNƏLMƏ VƏ AMORTİXASIYA XƏRCLƏRİ	38
19. ÜMUMİ, İNZİBATI VƏ DİGƏR XƏRCLƏR VƏ KADR XƏRCLƏRİ	38
20. RİSKİN İDARƏOLUNMASI	38
21. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ.....	40
22. AKTİV VƏ PASSİVLƏRİN ÖDƏMƏ MÜDDƏTLƏRİNƏ GÖRƏ TƏHLİLİ.....	41
23. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏR HAQQINDA MƏLUMATIN AÇIQLANMASI.....	42
24. KAPİTAL ADEKVATLIĞI	42
25. HESABAT DÖVRÜNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR.....	43

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik Bank olmayan kredit təşkilatı "Effektinvest" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin – BOKT "Effektinvest" MMC ("Cəmiyyət") 2020-ci il 01 yanvar tarixindən 31 dekabr tarixinədək maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixlərdə bitən il üzrə məcmu gəlir haqqında, pul vəsaitlərinin hərəkəti və payçı kapitalında dəyişiklikləri düzgün əks etdirən Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının hazırlanmasında rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsi və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühasibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin Cəmiyyətin maliyyə vəziyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamaqda yardım göstərilməsi üçün MHBS-nin xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamalar verilməsinə;
- Cəmiyyətin fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- Cəmiyyət daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin yaradılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- Cəmiyyətin əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə onun maliyyə hesabatlarının istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının MHBS-na uyğun gəldiyini təmin edə biləcək müvafiq mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühasibat uçotu qaydalarına müvafiq olaraq məcburi mühasibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Cəmiyyətin aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlər görülməsinə;
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

Cəmiyyətin 2020-ci il 01 yanvar tarixindən 31 dekabr tarixinədək maliyyə hesabatları 31 mart 2021-cu il tarixdə rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

Rəhbərlik tərəfindən:

Zülfüqar Niftiyev

Baş direktor v.m.i.e

Sevinc Qurbanova

Maliyyə meneceri

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

Şərti müsbət rəy

MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ

BOKT “Effektinvest” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Təsisçilərinə:

Rəy

Biz BOKT “Effektinvest” MMC-in (vöen:1402523041) (Cəmiyyət) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan, məcmu gəlirlər haqqında hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər hesabatından və göstərilən tarixdə başa çatan il üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatından, habelə uçot siyasətinin əhəmiyyətli prinsiplərinin qısa təsviri də daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarına edilən qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Hesab edirik ki, qoşma maliyyə hesabatları Cəmiyyətin 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə maliyyə nəticələrini və göstərilən tarixdə başa çatan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Biz auditi Beynəlxalq audit standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin” (IESBA) tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi IESBA məcəlləsinin tələblərə uyğun yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

İzahedici paraqraf (BAS 706)

Diqqətinizi cəmiyyətin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatlarında, müəssisənin hesabat ilində aktivlərin təsnifatı üzrə hesabatında və izahlı qeydlər bölməsində dövr ərzində yaranmış, daxil olmuş və xaric olmuş aktivlərin hərəkəti barədə məlumatlara cəlb edirik. BOKT “Effektinvest” MMC-nin balans hesabatının gəlir və xərc hissəsində təsbit edilmiş faktiki məcmu gəlir və xərc üzrə nəticələrdə, hesablarında əks etdirilmişdir. Ona görə də həmin gəlir xərc hesablarına düzəliş olunması tövsiyyə olunur.

Cəmiyyətin 2020-ci il üzrə faiz gəlirləri 113301.79 manat, (dəbbə) 41615.41 manat, borc öhdəlikləri üzrə əmlak satışından 6000 manat və “Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlə kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 fevral 2019-cu il tarixli Fərmanının icrası ilə əlaqədar 2019-cü ilin fazi gəlirdən çıxılmış, yaradılmış 75000 manatın ehtiyatından 35212.05 manat, 2020-ci ilin gəliri kimi tanınmışdır. Beləliklə, Cəmiyyət MV bəyannaməsində ümumilikdə cəmi: 196029.35 manat gəlir kimi göstərmişdir.

Digər məsələ maliyyə hesabatının öhdəliklər və kapital hissəsində mənfəət vergi öhdəlikləri bəndində əks olunmuş məbləğin cəmiyyət ifadəsi kimi maliyyə mənfəəti ilə vergi mənfəəti arasında yaranan fərqdən aslı olmayaraq faktiki vergi öhdəliyi məbləği olaraq nəzərə alınmalıdır. (bunun açıqlaması vergi bəyannaməsində öz əksinin tapmışdır.)

Belə müxabirləşmə bizim rəyimizi dəyişdirmir. Bu da gələcəkdə səhvlər riskinin qismən yaranması barədə mülahizəmizin düzgünlüyünü təsdiq edir. Ona görə də tərəfinizdən müvafiq mühasibat hesabatlarında, habelə maliyyə hesabatında dürüstləşmələrin aparılması məqsədəuyğun hesab olunur. Bütün bunlara baxmayaraq əldə edilən audit sübutlarına əsasən belə bir nəticəyə gəldik ki, (570 sayılı BAS-ın, Yenidən baxılmış) cəmiyyətin fəaliyyətinin fasiləsiz davam etmək imkanını əhəmiyyətli dərəcədə şübhə altına qoyan hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik mövcud deyil.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, bilərəkdən və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Cəmiyyəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının verilmə prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, kənarlaşma və ya səhvlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermir ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu həmişə aşkarlayır. Təhriflər kənarlaşma və ya səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar şəkkaklıq nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

Maliyyə hesabatlarında kənarlaşma və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflər risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Kənarlaşma nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamamaq riski səhvlər nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki kənarlaşma sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər.

- Cəmiyyətin daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərti, bu şəraitlərdə uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük.

- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məntiqliliyini qiymətləndiririk.

- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Cəmiyyətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığında dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.

- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

- Biz iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən

audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

Biz həmçinin iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə bəyanat veririk ki, müstəqilliyə və müstəqilliyimizə təsir etməsi əsaslandırılmış şəkildə güman edilən bütün əlaqələr və digər məsələlərə, habelə müvafiq olduğunda əlaqəli qorunma tədbirləri haqqında məlumat verməyimizə dair müvafiq etik normalara riayət etmişik.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin nəzərinə çatdırılmış məsələlərdən biz cari dövr üzrə maliyyə hesabatlarının ən əhəmiyyətli və bu səbəbdən əsas audit məsələləri olanları müəyyən edirik. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlanmasına qanun və ya qaydalara yol verilmədiyi halda və ya çox nadir hallarda, məsələ haqqında hesabatda məlumat vermənin mənfə təsirlərinin onun ictimaiyyət üçün faydalarından çox olacağı əsaslandırılmış şəkildə güman edildiyinə görə biz bu məsələ haqqında hesabatımızda məlumatın verilməməsini qərara almadığımız halda, biz bu məsələləri auditor hesabatımızda təsvir edirik.

“VXA Audit”
MMC-nin auditoru

E. I.Qurbanov

19 aprel 2021-cu il

E. I. Qurbanov

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2020-ci il tarixinə

	Qeydlər	2020	2019
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və ekvivalentləri	5	0.09	0.8
Müştərilərə verilmiş kreditlər	6	2 171.83	2171.83
Müştərilərə verilən kreditlər üzrə mümkün zərərlərin ödənilməsi üçün xüsusi ehtiyat	7	0	0
Xalis kreditlər	8	2171.83	2171.83
Təxirə salınmış vergi aktivləri			-
Satış üçün nəzərdə tutulmuş aktivlər	7	-	0
Torpaq, tikili və avadanlıq	8	342.18	379.1
Qeyri-maddi aktivlər	9	1.26	0.66
Digər aktivlər	10	221.64	180.96
Cəmi aktivlər		2608.85	2732.63
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
AMB-dən alınmış uzunmüddətli kreditlər	10	73.38	73.4
Maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	10	1699.63	1699.63
Mənfəət vergi öhdəlikləri	11	-	0
Digər öhdəliklər	9	128.26	128.26
Cəmi öhdəliklər		1901.27	2738.0
KAPİTAL			
Səhmdar kapitalı	13	810.0	810.0
Bölüşdürülməmiş mənfəət/ ödənilməmiş zərər		25.73	21.36
Cəmi kapital		835.73	831.36
Cəmi öhdəliklər və kapital		2737.0	2732.63

Rəhbərlik tərəfindən:

Zulfuqar Niftiyev

Baş direktor v.m.i.e.

Sevinc Qurbanova

Maliyyə meneceri

MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT

min manat

31 dekabr 2020-ci il tarixinə bitən il üzrə			
	Qeydlər	2020	2019
Faiz gəlirləri və xərcləri			
Müştərilə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəlirləri		113.2	157.2
Maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər üzrə faiz xərcləri		(51.09)	(57.1)
XALIS FAİZ GƏLİRİ		62.11	100.1
Kreditlər üzrə yaradılan ehtiyat	6	35.21	0.
Kreditlər üzrə ehtiyatlardan sonra xalis faiz gəlirləri		97.33	100.1
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	15		
Xarici valyuta əməliyyatlarından xalis gəlirlər/(zərər)		-	-
Digər gəlirlər;	16	47.62	82.3
QEYRİ-FAİZ GƏLİRLƏRİ		47.62	82.3
İşçi heyəti üzrə xərclər	17	(41.94)	(35.2)
Ümumi inzibati xərclər	19	(49.35)	(93.1)
Köhnəlmə və amortizasiya	18	(33.16)	(33.1)
Digər xərclər		(6.72)	(5.9)
XALIS QEYRİ-FAİZ XƏRCLƏRİ		(131.17)	(174.6)
Vergi tutmadan əvvəlki mənfəət / (zərər)		13.78	7.8
Mənfəət vergisi - güzəşt/(xərc)	11	2.76	0.7
Xalis mənfəət		11.02	6.2
Digər məcmu gəlir/(zərər)			
Cəmi məcmu mənfəət		11.02	6.2
Paylar, ədəd	13	162	162
1 paya düşən mənfəət. Manat		68.02	38.27

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2020-ci il tarixinə bitən il üzrə

	Ödənilmiş kapital	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
31 dekabr 2019-ci il	810.0	47.50	857.50
Elan edilmiş dividendlər (Qeyd13)			
İl üzrə cəmi məcmu gəlir			
Nizamnamə kapitalına ödənişlər (Qeyd 13)			
01 yanvar 2020-ci il	810.0	47.50	857.50
İl üzrə cəmi məcmu gəlir			
Elan edilmiş dividendlər (Qeyd 13)			
Nizamnamə kapitalına ödənişlər (Qeyd 13)			
31 dekabr 2020-ci il	810.0	25.73	835.73

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 dekabr 2020-ci il tarixinə bitən il üzrə		
	2020	2019
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Vergi tutmadan əvvəlki mənfəət / (zərər)	13780	-637
(Düzəlişlər – qeyri-pul maddələri:		
Köhnəlmə və amortizasiya - torpaq, tikili və		
Avadanlıq	(33160)	37916
Köhnəlmə və amortizasiya – qeyri-maddi aktivlər	(140)	156
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişiklikdən		
əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilən pul vəsaiti	(-19250)	(30177)
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artma)/azalma</i>	924232	(145 495)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	0	0
Digər aktivlər	0	0
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artma/(azalma)</i>	0	0
Maliyyə institutları qarşısında öhdəliklər	(977553)	(1 411 466)
Subordinasiya borcu	0	
Digər öhdəliklər	(10621)	(21 106)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə		
xalis pul vəsaitləri	(62220)	2274
Ödənilmiş mənfəət vergisi	2770	(1,360)
Əməliyyat fəaliyyətindən istifadə olunan/yaranan pul vəsaitləri		914
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti:		
TTA alınması		0
Xaric olunan ƏV qalıq dəyəri		0
Torpaq, tikili və avadanlığın alışı	0	
Satış üçün nəzərdə tutulmuş aktivlərin daxil olması	76000	114 176
İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan/(istifadə olunan) pul vəsaitləri	76000	31 000
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Elan edilmiş dividendlər	(11010)	
Nizamnamə kapitalına ödənişlər		
Maliyyə fəaliyyətindən istifadə olunan/yaranan pul vəsaitləri		
Nağd pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artma/ (azalma)	(35)	2 154
Nağd pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlində	120	2 274
Nağd pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonunda	85	120

2020-Cİ İL MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR

1. ÜMUMİ MƏLUMAT

Bank olmayan kredit təşkilatı "Effektinvest" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti ("Cəmiyyət") 16 may 2013-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq təsis edilmişdir. Dövlət qeydiyyat nömrəsi (VÖEN) – 1402523041.

Cəmiyyət Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") 26 sentyabr 2013-cü il tarixli 06-02965-2013 sayılı xüsusi razılığı (lisenziya) əsasında fəaliyyət göstərir. Cəmiyyətə ARMB tərəfindən təminatlı və təminatsız kreditlərin verilməsi, habelə "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda nəzərdə tutulmuş digər fəaliyyət növləri ilə qanunvericiliyə müvafiq qaydada məşğul olmaq hüququ verilmişdir. Bu lisenziyanı almış Bank olmayan kredit təşkilatının girov əmanəti qəbul etmək hüququ yoxdur.

Cəmiyyət fiziki şəxslərə və kiçik sahibkarlıq subyektlərinə qısamüddətli və uzunmüddətli kreditlər verir.

2020-ci 31 dekabr tarixlərinə Cəmiyyətin kapitalına aşağıdakı təsisçilər (payçılar) sahib olmuşlar:

Payçılar (təsisçilər)	2020		2019	
	pay	%	pay	%
Niftiyev Elçin Zülfüqar oğlu	3	1.7	3	1.7
Hacıyeva İradə Gülmalı qızı	62	38.3	62	38.3
Niftiyev Zülfüqar Ağagül oğlu	97	60.0	97	60.0
Cəmi	162	100	162	100.0

2. TƏQDİM ETMƏNİN ƏSASLARI

Maliyyə Hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Azərbaycan Respublikası mühasibat uçotu və maliyyə hesabatları qanunvericiliyi, eləcə də müvafiq təlimatlara uyğun olaraq tənzimləmə məqsədləri ilə Cəmiyyətdən sənədlərini və maliyyə hesabatlarını Azərbaycan manatı ilə hazırlamaq və saxlamaq tələb olunur. Bu maliyyə hesabatları MHBS uyğun olmaq üçün hazırlanmış və yenidən təsnifləşdirilmiş Cəmiyyətin mühasibat kitabları və sənədlərinə əsaslanır.

Maliyyə Hesabatları ilkin dəyər prinsipinə uyğun şəkildə hazırlanıb.

Bu maliyyə hesabatları başqa cür qeyd edilməyə qədər, Azərbaycan manatı ("manat" və ya "AZN") ilə təqdim olunur.

3. ƏHƏMIYYƏTLİ MÜHASİBAT UÇOTU SIYASƏTLƏRİ

3.1. Uçot siyasətində dəyişiklər

Cəmiyyət 1 yanvar 2015-ci ildən aşağıdakı yenilənmiş və düzəliş edilmiş MHBS açıqlamalarını qəbul etmişdir.

BMUS 12 Mənfəət vergisi (Əlavələr) – Təxirə salınmış vergilər: xətti aktivlərin bərpası

MHBS 7 Maliyyə alətləri: Məlumatların açıqlanması -

Bu standartların və açıqlamaların qəbul edilməsinin Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinə və işinə əhəmiyyətli təsiri yoxdur.

Torpaq və binaların yenidənqiymətləndirilməsi (bina, qurğu və avadanlıqlar)

Cəmiyyət torpaq, tikili və avadanlıqların müəyyən siniflərini ilkin tanınmadan sonra yenidən qiymətləndirir.

Cəmiyyət bütün torpaq, bina və avadanlıqlarını qalıq dəyəri əsasında (ilkin dəyərdən yığılmış amortizasiya və ya dəyərsizləşmə çıxılmaqla) BMHS 16 və 30-da göstərilən modellər əsasında yenidən qiymətləndirir.

Cəmiyyət yenidənqiymətləndirmə modelini prospektiv olaraq tətbiq edir.

Yeni, dəyişdirilmiş standartlar və şərtlər

Cəmiyyət standart və dəyişiklikləri ilk dəfə 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq tətbiq edir

Tətbiq edilən hər bir yeni standartın və dəyişikliklərin mahiyyəti aşağıda qeyd edilmişdir:

BMS 32 Maliyyə Aktivlərinin və Maliyyə Öhdəliklərinin Əvəzləşdirməsi - BMS 32-yə Düzəlişlər Bu düzəlişlər "hal-hazırda qanuni həyata keçirilə bilən kompensasiya hüququna malikdir" ifadəsinin mənasını və əvəzləşdirmə üçün səlahiyyət qazanmaq üçün kliring evlərinin təmizlənməsinin qeyri-sinxron nizamasalma mexanizmləri aydınlaşdırır. Bunlar 1 yanvar 2014-cü ildə və ya sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minmişdir. Bu düzəlişlərin Cəmiyyətə uyğun olması gözlənilmir.

BMS 39 Törəmələrin Yeniliyi və Hedc Mühasibatının Davamı - BMS 39-a Düzəlişlər

Bu düzəlişlər hedcinq aləti kimi təyin edilmiş törəmə yeniliyi müəyyən kriteriyalarla qarşılaşdıqda hedc mühasibatının güzəştindən yüngüllük təmin edir. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il və ya sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Cari dövr ərzində Cəmiyyət öz törəmələrini yeniləməyib. Hər halda, bu düzəlişlər gələcək yeniliklər üçün nəzərə alınacaq.

BMHŞK Şərhi 21 Yığımlar

BMHŞK 21 aydınlaşdırır ki, ödənişi uyğun qanunvericiliklə müəyyən edildiyi kimi işə salan fəaliyyət baş verdikdə müəssisə yığım üçün öhdəlik tanıyır. Minimum kandara çatmaqla işə salınan yığım üçün şərh aydınlaşdırır ki, dəqiqləşdirilmiş minimum kandara çatmazdan qabaq heç bir öhdəlik gözlənilməməlidir. BMHŞK 21 1 yanvar 2014-cü il və ya sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Cəmiyyət BMHŞK 21-in gələcək maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli maliyyə təsiri göstərəcəyini gözləmir.

İllik təkmilləşdirmələr 2010-2012

2010-2012-ci illərdə BMUŞ BMHS 13: Ədalətli dəyər də daxil olmaqla altı standarta yeddi dəyişiklik etmişdir. BMHS 13-ə edilən dəyişikliklər 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq qüvvəyə minir və diskontlaşdırmanı nəzərə almadan cari debitor və kreditor borclarının üzərinə faiz gəlmədən invoys dəyəri ilə hesablanmasını izah edir. BMHS 13-ə edilən bu dəyişikliyin Cəmiyyətə heç bir təsiri olmayacaq.

İllik təkmilləşdirmələr 2011-2013

2011-2013-ci illərdə BMUŞ BMHS 1: Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarının ilk dəfə tətbiq olunması da daxil olmaqla dörd yeni dəyişikliklər qəbul etmişdir. BMHS 1, 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq qüvvəyə minir və mövcud olan və yaxud hələ qüvvədə olmayan standartın seçilməsi ilə bağlı əsasları izah edir. Standartın vaxtından öncə tətbiqinə icazə verilir. Əgər müəssisə BMHS-ın yaradıcılarındanırsa ona yeni standartı tətbiq etməməyə icazə verilir.

3.2. Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma

BMUS 39 tətbiq dairəsində olan maliyyə aktivləri mənfəət və zərər, kreditlər və debitor borcları vasitəsilə maliyyə aktivləri kimi ədalətli dəyərində təsnifləşdirilir. Maliyyə aktivləri ilk dəfə tanındıqda, onlar ilkin dəyərində ölçülür, üstəgəl, investisiya halında mənfəət və zərər vasitəsi ilə ədaətli dəyəri deyil, birbaşa aid olan əməliyyat xərcləri. Cəmiyyət ilkin tanınma zamanı öz maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsini müəyyən edir, və sonradan aşağıda müəyyən edilmiş hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnifləşdirə bilər.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları aktiv bazarda təyin edilməyən sabit və ya müəyyən edilmiş dərəcədə ödənişləri olan qeyri – törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə yenidən satılmaq məqsədi ilə daxil edilmir və ticarət qiymətli kağızları kimi təsnifləşdirilmir və ya satış üçün investisiya qiymətli kağızları kimi müəyyən edilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərində ildən ilə keçirilir. Kredit və debitor borcları tanınmadıqda və ya dəyərsizləşdikdə, eləcə də amortizasiya prosesində gəlirlər və zərərlər mənfəət və zərər haqqında hesabatda tanınır.

Qarşılıqlı əvəzləşdirmə

Tanınmış məbləğləri qanunən əvəzləşdirmə hüququ və xalis formada dəyərləndirməyə, aktivləri reallaşdırmaq və eyni zamanda öhdəlikləri yerinə yetirmək niyyəti olduqda maliyyə aktivləri və

(Azərbaycan manatı ilə)

öhdəlikləri qarşılıqlı əvəzləşdirilir və xalis məbləğ maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir. Bu master əvəzləşdirmə müqavilələri üçün ümumi hal deyil, və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi şəkildə göstərilir.

Ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi

Aktiv bazarda alınıb – satılan maliyyə alətlərinin hesabat tarixinə ədalətli dəyəri onların əməliyyat xərcləri çıxılmadan bazar qiymətləri və ya diler qiymətləri ilə təyin edilir (uzun pozisiyalar üzrə təklif edilən dəyər və qısa pozisiyalar üzrə tələb edilən dəyər).

Aktiv bazarda göstərilməyən digər bütün maliyyə aktivləri üçün isə ədalətli dəyər müvafiq qiymətləndirmə metodları istifadə edilərək tapılır. Qiymətləndirmə metodlarına xalis cari dəyər metodu, bazar qiymətlərinin mövcud olduğu oxşar alətlərlə müqayisə, seçmələri qiymətləndirmə modelləri və digər müvafiq qiymətləndirmə modelləri.

Tanınmanın tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm yolla alış və satışlar ticarət tarixində, yəni Cəmiyyətin aktiv alışını həyata keçirdiyi gündə tanınır. Müntəzəm yolla alış və satışlar dedikdə, adətən qanunvericilik və bazar konvensiyası tərəfindən təsbit edilmiş dövr ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alış və satış başa düşülür.

3.3. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri nağd pullardan, kredit institutlarında yerləşdirilən cari hesablardan ibarətdir.

3.4. İcarə

İcarənin şərtləri sahibliyin bütün risk və mükafatlarını icarədarə ötürdüyü zaman icarə maliyyə icarəsi kimi təsnifləndirilir. Bütün digər icarələr əməliyyat icarəsi kimi təsnifləndirilir.

Cəmiyyət icarədar qismində

Əməliyyat icarəsi ödənişləri icarə olunan əmlakdan iqtisadi faydanın istehlak edildiyi vaxt müddətində başqa sistemə əsasın daha məqsədəuyğun olduğu halı istisna etməklə icarə müddəti boyu birbaşa xərc kimi tanınır. Əməliyyat icarəsindən yaranan şərti icarə haqqları baş verdiyi müddətdə xərc kimi tanınır.

İcarə stimullarının əməliyyat haqqında daxil olduğu halda belə stimullar öhdəlik kimi tanınır. Stimulların ümumi faydası kirayə verilən əmlakdan iqtisadi faydanın istehlak edildiyi vaxt çərçivəsinə başqa sistemə əsasın daha məqsədəuyğun olduğu hal istisna olmaqla birbaşa icarə xərcinin azalması kimi tanınır.

Cəmiyyət icarəçi qismində

Maliyyə lizinqi üzrə icarəçidən alınan aktivlər Cəmiyyətin lizinqdə xalis investisiyasının məbləğində debitor borcları kimi uçota alınır. Maliyyə lizinqi üzrə gəlirlər lizinqlə bağlı Cəmiyyətin xalis investisiya üzrə gəlirin daimi dövrü dərəcəsini əks etdirmək üçün mühasibat dövrləri üzrə bölünür.

3.5. Faiz gəliri və xərclərinin tanınması

Faiz gəliri və xərci effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, hesablama metodu ilə uçot əsasında tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyinin yaxud maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri Cəmiyyətin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz gəliri yaxud faiz xərcinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi üsuludur.

Effektiv faiz dərəcəsi borc alətinin nəzərdə tutulan müddəti və ya (tətbiq olunarsa) daha qısa müddət ərzində hesablanmış nağd pul daxilolmalarını (o cümlədən, effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsini təşkil edən məntəqələrdə ödənilmiş yaxud alınmış bütün haqqlar, əməliyyat xərcləri və digər mükafat yaxud endirimlər) ilkin tanınma anında xalis balans məbləğinədək dəqiqliklə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Gəlir borc alətləri üzrə effektiv faiz dərəcəsi əsasında uçotda tanınır.

Maliyyə aktivi yaxud bənzər maliyyə aktivləri ehtimal olunan zərərin baş verməsi nəticəsində hesabdən qismən (bir hissəsi qismən) silinərsə, faiz gəliri bundan sonra dəyərsizləşmə üzrə zərərin ölçülərini müəyyən etmək məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün tətbiq edilən faiz dərəcələrindən istifadə olunmaqla uçotda tanınır.

Ədalətli dəyərlə qeyd edilən aktivlər üzrə qazanılmış faizlər faiz gəliri daxilində təsnif edilir.

3.6. Gəlirin tanınması – digər

a) Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiya haqqları birbaşa xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması xüsusi kredit razılaşmasının bağlanmasına gətirib çıxaracağı ehtimal edilən hallarda, kreditin alınmasına görə komissiya haqqı birbaşa xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin alınması xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin alınmasına görə komissiya haqqı kredit verilişi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya haqqı müddət başa çatdığı anda mənfəət və zərər uçotunda tanınır. Kredite xidmət etmə haqqı kredit üzrə ödənişlər yerinə yetirildiyi təqdirdə gəlirlər kimi uçotda tanınır.

Bütün digər haqqlar ödəniş xidməti göstərildiyi hallarda uçotda tanınır.

b) Divident gəlirinin tanınması

Dividend gəliri əks –dividend ("dividentdən kənar") tarixində tanınır (bu şərtlə ki, Cəmiyyətin iqtisadi mənfəətlərdən yararlanma biləcəyi mümkün olsun və mənfəətin məbləği düzgün hesablanma bilsin).

3.7. Maliyyə alətləri

Cəmiyyət maliyyə aləti üzrə müqavilə öhdəliyinə tərəf olduğu halda, maliyyə aktivləri və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınır. Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin adı alqı – satqısı prosesləri hesablaşma tarixi üzrə uçot üsulundan istifadə etməklə tanınır.

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilkin anda ədalətli dəyərlə ölçülür. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin alınması və buraxılmasına aidiyyəti olan birbaşa əməliyyat xərcləri uçotda ilkin tanınma anında maliyyə aktivləri yaxud maliyyə öhdəliklərinin müvafiq olaraq ədalətli dəyərinə əlavə edilir və ya bu dəyərdən çıxılır.

Digər borc qiymətli kağızları

Bu təsnifata sabit və ya müəyyən olunan ödənişlər və sabit ödəmə tarixinə malik borclara malik kvotasız qeyri-derivativ maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik ilkin tanınma zamanı digər borc qiymətli kağızların təsnifatını müəyyən edir və hər hesabat dövrünün sonunda həmin təsnifatın müvafiqliyini yenidən qiymətləndirir. Digər borc qiymətli kağızları amortizasiya edilmiş dəyərdə hesablanır və 39 sayılı BMUS çərçivəsində kredit və debitor borcları kimi təsnifləndirilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri dəyərsizləşmənin müəyyən edilməsi məqsədilə hər hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində investisiyaların gələcək pul hərəkətinin təsirə məruz qaldığına sübut edən obyektiv sübut yaranarsa, maliyyə aktivləri dəyərsizləşmiş hesab edilir.

SB kimi təsnif edilən bazara çıxarılmamış investisiya qiymətli kağızlarına gəldikdə isə, belə qiymətli kağızın ədalətli dəyərinin uzun sürən müddət ərzində ilkin dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi onun dəyərsizləşməsinə sübut edən obyektiv sübut hesab edilir.

Bütün digər maliyyə aktivləri halında, dəyərsizləşməni göstərən amillərə aşağıdakılar aiddir:

- Emitent və ya qarşı tərəfinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri; yaxud
- Əsas borc məbləği və ya faizlərin vaxtında ödənilməməsi və ya ödəmə öhdəliyinin yerinə yetirilməməsi halları kimi müqavilə şərtlərinin pozulması
- Borcalanın müflisliyə uğrayacağı və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkil edəcəyi güman olunduqda, yaxud
- Maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin təqdim edildiyi fəal bazar məkanlarının yox olması.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və debitor borcları kimi müəyyən maliyyə aktivi kateqoriyaları halında, ayrı-ayrılıqda dəyərsizləşməyəcəyi qiymətləndirilən aktivlər, əlavə olaraq, dəyərsizləşmənin müəyyən olunması məqsədilə kollektiv şəkildə təhlil edilir. Müştərilərə verilmiş kreditlər və debitor borcları portfelinin dəyərsizləşdiyini göstərən obyektiv sübutlara Cəmiyyətin ödənişlərin yığılması ilə bağlı keçmiş təcrübəsi, portfeldə vaxtı gecikdirilən ödəmələrin sayının artması, eləcə də borc öhdəliyinin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqələndirilən yerli və ya ölkə iqtisadi şəraitlərdə müşahidə olunan dəyişikliklər aid edilə bilər.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə qeyd edilən maliyyə aktivləri halında, hesabatda tanınmış ehtimal olunan zərərin məbləği aktivin balans dəyəri ilə maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsində diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaiti hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqdən ibarətdir.

Alınma dəyəri ilə qeyd edilən maliyyə aktivləri halında isə, ehtimal olunan zərərin bütün məbləği aktivin balans dəyəri ilə bənzər maliyyə aktivləri üçün tətbiq olunan cari bazar gəlirlilik norması dərəcəsində diskontlaşdırılmış təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri arasındakı fərqlə ölçülür. Belə ehtimal olunan zərər sonrakı dövrlərdə əvəzləşdirilmir.

Maliyyə aktivinin balans dəyəri, belə dəyərin ehtiyatlar hesabına azalmasını nəzərdə tutulan verilmiş kreditlər və debitor borcları halı istisna edilməklə, bütün maliyyə aktivləri üçün birbaşa olaraq ehtimal olunan zərəri məbləğində azaldılır. Müştərilərə verilmiş kreditlər və ya debitor borcu yığıla bilməz hesab edildikdə, belə məbləğlər ehtiyatlar hesabına qarşı silinir. Ehtiyatlar hesabının balans məbləğindəki dəyişikliklər mənfəət və zərər müddəalarında tanınır. SB kimi təsnif edilən bazara çıxarılmamış investisiya qiymətli kağızlarının dəyərsizləşməsi zamanı digər məcmu gəlirdə əvvəl tanınan gəlir və ya xərclər müddət ərzində mənfəət və ya zərər kimi təkrar təsnifatlandırılır.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən aktivlər halında, sonrakı dövrdə ehtimal olunan zərəri azalarsa və bu azalmanın dəyərsizləşmənin uçotda tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirilə bilərsə, bundan qabaq uçotda tanınmış ehtimal olunan zərəri mənfəət və zərər hesabına əvəzləşdirilir bu şərtlə ki, dəyərsizləşmənin əvəzləşdirildiyi tarixdə investisiyanın balans məbləği dəyərsizləşmə uçotda tanınmadığı təqdirdə amortizasiya dəyərindən artıq olmasın. SB kapital qiymətli kağızlarına gəldikdə, əvvəllər mənfəət və zərər müddəalarında tanınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və zərər hesabında əvəzləşdirilmir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərdən sonra ədalətli dəyərdə baş vermiş hər hansı artım digər məcmu gəlirlər hesabatında tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyatlar başlığı altında toplanılır. SB borc qiymətli kağızlar halında isə, investisiyaların ədalətli dəyərindəki artım dəyərsizləşmənin tanındığı andan sonra baş vermiş hadisə ilə obyektiv şəkildə əlaqələndirildikdə, dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və zərər hesabına əvəzləşdirilir.

Şərtləri təkrar razılaşıdırılmış kreditlər

Mümkün olan hallarda Cəmiyyət girovun mənimsənilməsi əvəzinə kredit şərtlərinin təkrar razılaşıdırılması məqsədini güdür. Bu ödəniş müddətinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşıdırılmasını nəzərdə tuta bilər. Şərtlər yenidən razılaşıdırıldıqda, hər hansı dəyərsizləşmə şərtlərdə dəyişikliklərin edilməsindən əvvəl hesablanmış ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə ölçülür və kredit vaxtı ötmüş hesab edilmir. Rəhbərlik bütün kriteriyaların tələblərinin yerinə yetirildiyini və gələcək ödənişlərin baş tutacağını təmin etmək məqsədilə şərtləri təkrar razılaşıdırılmış kreditləri nəzərdən keçirir. Kreditlərin ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə hesablanan fərdi və birgə dəyərsizləşmə qiymətləndirilməsinin obyektivi olmaqda davam edir.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlər və avanslar yığıla bilməz hesab edildikdə ehtimal olunan zərəri üçün ehtiyatlara qarşı hesabdan silinir. Rəhbərlik Cəmiyyətə ödənilməli olan borcların yığılması üçün bütün mümkün vasitələrdən istifadə etdikdən və Cəmiyyət saxladığı bütün girov vəsaitləri satdıqdan sonra

kreditlər və avanslar hesabdan silinir. Əvvəllər hesabdan silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi ödənişlərin qaytarılması dövründə mənfəət və zərər haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məbləğinə qarşı əvəzləşdirilir. Qanunvericilik tələblərinə uyğun olaraq kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının təsdiqindən sonra və müəyyən hallarda Məhkəmənin müvafiq qərarlarına əsasən hesabdan silinir.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə aktivinin tanınması (və ya, müvafiq halda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya oxşar maliyyə aktivləri Cəmiyyətin bir hissəsi) aşağıdakı hallarda dayandırılır:

- Aktivdən pul vəsaiti hərəkətini əldə etmək hüququnun müddəti başa çatdıqda;
- Cəmiyyət aktivdən pul vəsaitini almaq hüququnu köçürmüş və ya saxlamış, lakin "köçürmə razılaşması" vasitəsilə üçüncü tərəfə maddi yubanma olmadan həmin vəsaitləri tam ödəmək öhdəliyini üzərinə götürmüşsə
- Cəmiyyət aktivin bütün risk və mükafatlarını ya (a) köçürmüş, ya da (b) köçürməmiş və ya (c) saxlamamış olduğu, lakin aktivin üzərində nəzarətini köçürmüş olduğu halda.

Maliyyə aktivinin tanınması ötürüldüyü və tanınmanın dayandırılmasına ötürmənin tətbiq edildiyi zaman dayandırılır. Köçürmə ilə a) Cəmiyyətin aktivin pul vəsaitini əldə etməsi üçün müqavilə hüquqlarını ötürməsi və ya b) aktivin pul vəsaitini alması hüququnu saxlaması, lakin həmin vəsaiti üçüncü tərəfə ödəməsi öhdəliyini daşması tələb olunur. Köçürmədən sonra, Cəmiyyət köçürülmüş aktivə sahibliyin risk və mükafatlarını saxlaması səviyyəsini yenidən qiymətləndirir. Əgər bütün risk və mükafatlar əsaslı şəkildə saxlanılmışsa, aktiv balansda qalmış olur. Əgər bütün risk və mükafatlar əsaslı köçürülmüşsə, aktivin tanınması dayandırılır. Əgər bütün risk və mükafatlar əsaslı şəkildə nə saxlanılmış, nə də köçürülmüşsə, Cəmiyyət aktivin üzərində nəzarəti saxlayıb saxlamamasını qiymətləndirir. Əgər nəzarəti saxlamayıbsa, aktivin tanınması dayandırılır. Cəmiyyətin aktiv üzərində nəzarəti saxladığı hallarda, davamlı fəaliyyəti müddətində aktivin tanınmasını davam etdirir.

3.8. Maliyyə öhdəlikləri və buraxılmış kapital alətləri

Borc və ya kapital qismində təsnifləşdirmə

Borc və kapital alətləri müqavilə şərtləri, habelə maliyyə öhdəliyi və kapital alətlərinə verilmiş tərifə əsasən maliyyə öhdəlikləri yaxud da kapital müddəəsi kimi təsnif edilir.

Kapital aləti

Kapital aləti bütün öhdəliklər çıxıldıqdan sonra müəssisənin aktivlərinə qarşı qalan pay hüququnu təsdiqləyən hər hansı müqavilədir. Cəmiyyət tərəfindən buraxılmış kapital alətləri birbaşa buraxılış xərcləri çıxılmaqla əldə edilmiş vəsaitlər kimi tanınır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri "digər maliyyə öhdəlikləri" kimi təsnif edilir.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri, banklar və digər maliyyə institutlarına verilən vəsaitlər daxil olmaqla, müştərilərə verilən vəsaitlər, digər öhdəliklər və subordinasiya borcları ilkin anda əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərlə ölçülür.

Digər maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz metodu istifadə edilməklə və faiz xərcləri effektiv gəlir əsasında tanınmaqla amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Effektiv faiz metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və faiz xərclərinin müvafiq dövr üzrə bölüşdürülməsi üsuludur. Effektiv faiz dərəcəsi təxmin edilən gələcək nağd pul ödəmələrini maliyyə öhdəliyinin güman edilən müddəti yaxud (məqsədamüvafiq hallarda) daha qısa müddət ərzində ilkin tanınma zamanı xalis balans dəyərinə dəqiqliklə diskontlaşdıran dərəcədir.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Cəmiyyət ödəniş öhdəliyini yerinə yetirərsə, belə öhdəlik ləğv olunarsa yaxud müddəti başa çatarsa və yalnız belə olan hallarda maliyyə öhdəliyinin tanınmasını dayandırır. Mövcud maliyyə öhdəliyi tam başqa şərtlərlə eyni kreditörün təqdim etdiyi digər öhdəliklə əvəzlənərsə, yaxud mövcud öhdəliyə əhəmiyyətli düzəlişlər edilərsə, belə əvəzləmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri və nəzəri olaraq ödənilmiş və ödəniləcək məbləğlər arasındakı fərq mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

Maliyyə zəmanəti müqavilələri

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi borc aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənişin edilməli olduğu tarixdə müəyyən debitorun belə ödənişləri yerinə yetirə bilməməsi səbəbindən qiymətli kağızın sahibinə dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsini emitentdən tələb edən müqavilə formasıdır.

Cəmiyyət tərəfindən buraxılmış maliyyə zəmanəti müqavilələri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə ölçülür və, ƏDMZ-də yer almadığı halda, sonradan aşağıdakı məbləğlərdən daha yüksəyi ilə ölçülür:

- Ehtiyatlar, Şərti Öhdəliklər və Şərti Aktivlər adlı 37 sayılı BMUS-a əsasən müəyyən olunduğu kimi müqavilə üzrə öhdəlik məbləğindən; və
- Məqsədamüvafiq hallarda gəlirlərin tanınması qaydalarına əsasən uçotda tanınmış yığılan amortizasiya çıxılmaqla ilkin tanınmış məbləğdən.

3.9. Torpaq, bina və avadanlıq

Məhsulun istehsalı və təchizatı yaxud da inzibati məqsədlər üçün istismar edilən torpaq və binalar halında, sonrakı dövrlərin yığılmış köhnəlmə və yığılmış ehtimal olunan zərəri çıxılmaqla torpaq sahəsi ilkin dəyəri ilə, binalar isə, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda yenidən qiymətləndirmə dəyərində qeyd edirlər ki, bu dəyər də onların yenidən qiymətləndirmə tarixinə olan ədalətli dəyərini təşkil edir. Yenidən qiymətləndirmə balans məbləğinin hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyəri tətbiq etməklə müəyyən oluna biləcək balans dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənməyəcəyini təmin etmək üçün kifayət qədər müntəzəm qaydada həyata keçirilir.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsindən irəli gələn hər hansı yenidən qiymətləndirmə artımı digər məcmu gəlirlər hesabatında tanınır və kapitalda yığılır, hərçənd ki, belə artımın bundan əvvəl mənfəət və zərər uçotunda tanınmış eyni aktivin yenidən qiymətləndirmə azalmasını əvəzləşdirdiyi və nəticə etibarilə, öncədən xərclənmiş azalma həcmində mənfəət və zərər hesabının kreditinə yazıldığı hal istisna edilir. Binaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan balans dəyərinin azalması, bu məbləğ həmin aktivin əvvəlki yenidən qiymətləndirilməsi ilə bağlı əmlakın yenidən qiymətləndirmə ehtiyatındakı qalıqdan, əgər varsa, artıq olduğu halda mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

Yenidən qiymətləndirilmiş binalar üzrə köhnəlmə mənfəət və zərər uçotunda tanınır. Yenidən qiymətləndirilmiş əmlak satıldıqda yaxud istismardan çıxarıldıqda, bununla əlaqədar əmlakın yenidən qiymətləndirilməsi ehtiyatındakı qalıq yenidən qiymətləndirmə gəliri birbaşa bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına köçürülür.

Azad mülkiyyət olan torpaq sahəsinə köhnəlmə hesablanmır.

Mebel və avadanlıq yığılmış köhnəlmə və yığılmış ehtimal olunan zərər çıxılmaqla ilkin dəyərdə uçotda qeyd edilir.

Köhnəlmə düz xətt metodundan istifadə etməklə aktivlərin faydalı istismar müddətində qalıq dəyəri çıxıldıqdan sonra ilkin dəyəri və ya qiymətləndirilməsinin (azad mülkiyyət təşkil edən torpaq sahəsi, habelə tikintisi başa çatmamış əmlak vasitələri istisna edilməklə) hesabdən silinməsi məqsədilə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti, qalıq dəyər və köhnəlmə metodu perspektiv əsaslarla uçotu aparılan hesablamalarda hər hansı dəyişikliklərin aşağıdakı illik dərəcələrlə təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlili edilir:

Binalar	25-40
Mebel və avadanlıq	5-7
Kompüterlər və kommunikasiya avadanlığı	3-4
Avtomobillər	7-10
Digər	5
İcarəyə götürülmüş binaların təmir xərci	10

Əmlak və avadanlıq vasitələri hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq iqtisadi fayda gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq vəsaitlərinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərərlər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

3.10. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompyuter proqram təminatından və lisenziyadan ibarətdir.

Müəyyən istismar ömrü olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və yığılmış ehtimal olunan zərər çıxılmaqla ilkin dəyəri ilə uçotda qeyd edilir. Köhnəlmə aktivin təxmin edilən faydalı istismar ömrü ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar ömrü və amortizasiya metodu perspektiv əsaslarla uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Qeyri-müəyyən istismar ömrü olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış ehtimal olunan zərər çıxılmaqla qeyd edilir. Qeyri-maddi aktivlər 5 il faydalı istismar dövrü üzrə amortizasiya edilir.

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması

Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kimi ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi

Cəmiyyət maddi və istismar ömrü müəyyən olunmuş qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməyə uğrayaraq qiymətlərinin düşüb – düşmədiyini müəyyənləşdirmək üçün hər hesabat dövrünün sonunda belə aktivlərin balans dəyərini təhlil edir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə sübut edən hər hansı hallar mövcud olarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərin (əgər varsa) həcmi müəyyən etmək üçün aktivin bərpa dəyəri hesablanır. Aktivin fərdi hallarda bərpa dəyərini hesablamaq mümkün olmazsa, Cəmiyyət belə aktivin aid olduğu gəlir gətirən aktivlər Cəmiyyətin bərpa dəyərini müəyyən edir. Aktivin yerləşdirilməsinə müvafiq və ardıcılığı gözlənilən əsaslar müəyyən edildiyi hallarda, korporativ aktivlər, həmçinin, fərdi gəlir gətirən aktivlər bankda yerləşdirilə bilər yaxud, başqa cür, müvafiq qaydada və ardıcılığı gözlənilməklə yerləşdirilmə əsasları müəyyən edilmiş ən kiçik gəlir gətirən aktivlər Cəmiyyətdə yer alır.

Bərpa dəyəri satış ilə bağlı xərclər və istismar dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyər daha yüksək olanıdır. İstismar dəyərini qiymətləndirərkən təxmin edilən gələcək dövrlərin pul hərəkəti pulun vaxt üzrə dəyərinin və gələcək pul hərəkəti ilə bağlı təxminlərə düzəliş edilməmiş aktiv üçün səciyyəvi olan risklərin hazırkı bazar qiymətləndirilməsini özündə əks etdirən vergiyə qədərki diskont dərəcəsi istifadə etməklə cari dəyərində diskontlaşdırılır.

Aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlərin bərpa dəyərinin onun balans dəyərindən az olduğu hesablanarsa, belə aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlərin) balans dəyəri bərpa dəyərində kimi azaldılır. Ehtimal olunan zərəri yenidən qiymətləndirmədən irəli gələn azalma kimi hesab edildiyi hal olaraq müvafiq aktiv uçotda yenidən qiymətləndirilmiş dəyərdə əks olunmayana qədər, belə zərər dərhal mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər sonradan əvəzləşdirilərsə, aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlərin) balans dəyəri hesablanmasına düzəliş verilmiş bərpa dəyərinə qədər artırılır, bu şərtlə ki, artırılmış belə balans dəyəri aktivin (yaxud gəlir gətirən aktivlərin) dəyərsizləşmənin tanınmadığı keçmiş illərdə müəyyən edilmiş balans dəyərindən artıq olmasın. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin yenidənqiymətləndirmədən irəli gələn artım kimi hesab edilyi hal olaraq müvafiq aktiv yenidənqiymətləndirilmiş dəyərlə uçotda əks edilməyə qədər, belə zərərin əvəzləşdirilməsi dərhal mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

3.11. Vergitutma

Mənfəət vergisi xərcləri ödənilməli olan cari vergi və təxirə salınmış vergidən ibarətdir.

Cari vergi

Ödənilməli olan cari vergi il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəət əsasında tutulur. Vergiyə cəlb olunan mənfəət digər illərdə vergiyə cəlb olunmuş yaxud gəlirdən çıxarılan və heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan yaxud gəlirdən çıxarılmayan gəlir və xərclər müddəaları ilə əlaqədar mənfəət və zərər haqqında hesabatda əksini tapmış mənfəətdən fərqlənir. Cəmiyyətin cari vergi ilə bağlı öhdəliyi hesabat dövrünün sonuna qanuni qüvvəsinə minmiş və ya tam həcmdə minmiş vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlarında əks olunan aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanmasında istifadə edilən müvafiq vergi bazası arasındakı müvəqqəti fərq əsasında tanınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, ümumi hal olaraq, vergiyə cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri, ümumi hal olaraq, gəlirdən çıxarılan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır bu şərtlə ki, belə müvəqqəti fərqlərin hesaba alınması üçün gələcəkdə vergiyə cəlb olunacaq mənfəətin əldə olunması ehtimal edilsin. Müvəqqəti fərqlər qudvildən yaxud da nə vergiyə cəlb olunan mənfəətə, nə də ki, uçotda əks olunmuş mənfəətə təsir göstərən əməliyyatlar üzrə digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınmasından (müəssisə birləşmələri istisna edilməklə) irəli gələrsə, təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri uçotda tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat dövrünün sonunda təhlili edilir və aktivin bütün və ya müəyyən hissəsinin bərpa olunması üçün yetərli mənfəətin yaranacağı ehtimal edilməyən həddə qədər azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri hesabat dövrünün sonuna qanuni qüvvəsinə minmiş və ya qismən minmiş vergi dərəcələrinə (və vergi qanunlarına) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür. Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərinin ölçülməsi Cəmiyyət hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa edəcəyi və ya ödəyəcəyi gözlədiyi halda yarana biləcək vergi nəticələrini özündə əks etdirir.

İl üzrə cari və təxirə salınmış vergi

Cari və təxirə salınmış vergi digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatda yaxud birbaşa olaraq kapitalda göstərilən müddəalarla bağlı olduğu və, nəticə etibarilə, müvafiq olaraq digər məcmu gəlirlər və ya birbaşa kapital bəndi kimi tanındığı hallar istisna edilməklə, mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Cəmiyyətin fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərcləri müddəası olaraq məcmu gəlirlər haqqında hesabatda daxil edilir.

3.12. Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Cəmiyyətin keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyi (hüquqi yaxud konstruktiv) olduqda tanınır; bu zaman Cəmiyyətdən öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edilir və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablanıla bilər.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri hərəkətinə istinad etməklə ölçülsə, onun balans dəyəri (pulun vaxt üzrə dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərinə bərabər olur.

Ehtiyatların yerləşdirilməsi üçün tələb olunan müəyyən və ya bütün iqtisadi mənfəətin kənar qurum tərəfindən bərpa ediləcəyi gözlənilirsə, bu vəsaitin qaytarılması və alınacaq belə vəsaitlərin düzgün qiymətləndirilməsi barədə qəti əminlik olduqda alınacaq məbləğ uçotda aktiv kimi tanınır.

3.13. Şərti aktiv və öhdəliklər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır, lakin, onların yerinə yetirilməsi ilə bağlı xərclərin yaranmasına ehtimallar reallıqdan uzaq olmayana qədər belə öhdəliklər açıqlanmalıdır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatlarda tanınmır, lakin, onlarla bağlı iqtisadi mənfəətin əldə olunacağı ehtimal edildikdə açıqlanmalıdır.

3.14. Xarici valyutalar

Cəmiyyətin hər fərdi müəssisəsinin maliyyə hesabatları hazırlanarkən, müəssisənin əməliyyat valyutasından başqa digər valyuta (xarici valyutalar) ilə aparılan əməliyyatlar belə əməliyyatların aparıldığı tarixdə üstünlük təşkil edən mübadilə məzənnələri ilə qeydə alınır. Hər hesabat dövrünün sonunda, xarici valyuta ilə ifadə olunmuş monetar müddələrin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyən olduğu tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. Xarici valyutada ədalətli dəyər ilə uçota alınmış qeyri-monetar müddələrin valyuta mövqeyi ədalətli dəyərin müəyyənləşdirildiyi tarixdə üstünlük təşkil edən məzənnə ilə təkrar qiymətləndirilir. İlkin dəyərlə xarici valyutada ölçülmüş qeyri-monetar müddələrin valyuta mövqeyi təkrar qiymətləndirilmir. Monetar müddəalar üzrə mübadilə fərqləri mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında Cəmiyyətin ilin sonunda tətbiq etdiyi valyuta mübadiləsi məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2020	2019
1 ABŞ dolları/ AZN	1.7001	1.7001
1 Avro /AZN	2.0188	2.0188

3.15. Subordinasiya borcu

Maliyyə sahəsində, subordinasiya borcu, o borcudur ki, kredit təşkilatı bağlandığı təqdirdə və ya bankrot olduqda ilk növbədə digər borcları qaytardıqdan sonra onu ödəyir.

Belə borcluluq ona görə subordinativ adlandırılır ki, bu borcu verən kreditorlar (tədarükçülər) digər normal borc verənlər ilə münasibətdə subordinat (tabeli) statusa malik olurlar. Cəmiyyət subordinasiya borcu kimi əlaqəli tərəflərdən alınmış borc vəsaitlərini uçota alır.

3.16. Girov

Cəmiyyət məqsədamüvafiq hesab edildiyi hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov alır. Girov adətən müştəri əmlakının həbs olunmasını nəzərdə tutur və Cəmiyyətə müştərinin həm cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlaka qarşı iddianın irəli sürülməsi üçün əsas yaradır.

Müsadirə edilmiş girov ya balans dəyəri, yaxud da ədalətli dəyərindən satış üçün olan xərclər çıxılmaqla ölçülür.

3.17. Mühüm mühasibat uçotu mülahizələri və qeyri-müəyyən təxminlərin əsas mənbələri

Cəmiyyət mühasibat qaydalarını tətbiq edərkən, direktorlardan digər mənbələrdən əldə edilməsi üçün hazır olmayan aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində dair mülahizələr, hesablamalar və təxminlərin irəli sürülməsi tələb olunur. Hesablamalar və əlaqədar təxminlər keçmiş təcrübəyə və müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr həmin təxminlərdən fərqli ola bilər.

Təxminlər və əsas götürülən fərziyyələr davamlı qaydada təhlil edilir. Mühasibat təxminlərinə olan düzəlişlər, belə düzəliş yalnız onun baş verdiyi dövrə təsir göstərdikdə həmin dövrdə, cari və gələcək dövrlərə təsir göstərdikdə isə, düzəlişin baş verdiyi və gələcək dövrdə tanınır.

Qeyri-müəyyən təxminlərin əsas mənbələri

Aşağıda gələcək dövrlərə aid əsas fərziyyələr və hesabat dövrünün sonuna qeyri-müəyyən təxminlərin əsas mənbələri göstərilir ki, bu da növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsi riskini daşıyır.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

Cəmiyyət müəyyən növlü maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini hesablamaq üçün müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan giriş məlumatlarından ibarət qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. 20 sayılı qeyddə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyənləşdirilməsində tətbiq edilən əsas fərziyyələrə dair müfəssəl məlumat, eləcə də belə fərziyyələr üzrə həssaslıq təhlilinin təfərrüatları göstərilir. Rəhbərlik hesab edir ki, tətbiq olunan seçilmiş qiymətləndirmə üsulları və fərziyyələr maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edilməsi üçün məqsədə uyğundur.

Əmlak və avadanlığın faydalı istismar müddəti

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi, Cəmiyyət hər hesabat ilinin sonunda əmlak və avadanlığın hesablanmış faydalı istismar ömrünü nəzərdən keçirir.

Təkrar qiymətləndirilmiş məbləğdə uçotda əks etdirilən əmlak və avadanlıq

Müəyyən əmlak vasitələri (binalar) uçotda yenidən qiymətləndirilmiş məbləğlərdə ölçülür.

4. MÜHÜM MÜHASIBAT UÇOTU MÜLAHİZƏLƏRİ VƏ TƏXMİNLƏRİ

Cəmiyyətin uçot siyasətlərini tətbiq edərkən, rəhbərlik aşağıdakı mülahizələri və təxminləri irəli sürür, hanslar ki, maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə təsir edir:

Fəaliyyətin fasiləsizliyi

Cəmiyyətin rəhbərliyi Cəmiyyətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini davam etdirmək qabiliyyətinin olduğunu və gələcəkdə biznesini davam etdirmək üçün resurlarının olmasını qiymətləndirmişdir. Bundan əlavə, rəhbərliyə Cəmiyyətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini davam etdirməyə şübhə yaradacaq hər hansı bir əhəmiyyətli qeyri – müəyyənlik məlum deyildir. Buna görə də, maliyyə hesabatları fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmağa davam etdirilir.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqda hesabatda əks olunan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərini fəal bazarlardan müəyyənləşdirmək mümkün deyilsə, onlar riyazi modellər də daxil olmaqla bir çox qiymətləndirmə modellərindən istifadə etməklə tapılır. Bu modellərə daxilolmalar mümkün olduqda müşahidə oluna bilən bazarlardan daxil edilir, olmaqdada isə müəyyən mülahizələr yürütməklə ədalətli dəyər yaradılır.

Vergiqoyma

Azərbaycanda vergi qanunvericiliyi tez – tez müxtəlif şərtlərə və dəyişikliklərə məruz qalır. Bu cür qanunvericiliyə və dəyişikliklərə rəhbərliyin şərtləri müvafiq vergi orqanları tərəfindən ləğv edilə bilər. Belə ki, əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanı bilər. Məlumatlar vergi araşdırmaları ili də daxil olmaqla 3 il ərzində vergi orqanları tərəfindən yoxlanıla bilər. Rəhbərlik 31 dekabr 2020-ci il tarixinə özünün müvafiq qanunvericiliyə şərhinin düz olduğuna və Cəmiyyətin vergi vəziyyətinin saxlanacağına inanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri

Təxirə salınmış vergi aktivləri o vergiyə cəlb olunan mənfəətə itkiləri istifadə oluna biləcəyi qarşı mövcud olacağı ehtimal dərəcədə vergi zərərləri ilə əlaqədar tanınır. Gələcək vergi planlaşdırma strategiyaları ilə birgə gələcək verigə cəlb oluna bilən mənfəətin səviyyəsi və vaxtı əsasında tanına bilən təxirə salınmış vergi aktivlərinin məbləğinin müəyyən olunması üçün mülahizə tələb olun bilər.

Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat

Cəmiyyət dəyərsizləşməni qiymətləndirmək üçün müntəzəm olaraq müştəri kreditlərini və debitor borclarını təhlil edir. Cəmiyyət borclu maliyyə çətinliyi ilə üzləşdiyi və oxşar borcalanlar haqqında az məlumatın olduğu hallarda dəyərsizləşmə zərərini hesablamaq üçün özünün sınılanmış mülahizələrindən istifadə edir. Bundan başqa, Cəmiyyət gələcək pul vəsaitləri axınlarının dəyişməsinin qiymətləndirilməsində borcalanların ödəmə statusunda neqativ dəyişmənin müşahidə edildiği hallarda qrupda və ya milli və yerli iqtisadi şəraitdə aktivlərin

çatışmazlığı ilə korrelyasiya edir. Rəhbərlik kredit riski xüsusiyyətləri və kreditlər və debitor borcları qrupu oxşar dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar tarixi zərər təcrübəsinə əsaslanan təxminlərdən istifadə edir. Cəmiyyət cari şəraiti əks etdirmək üçün kreditlər və debitor borcları qrupu üçün məlumatın təkmilləşdirilməsi zamanı sınılanmış mülahizələrindən istifadə edir.

Cəmiyyət bütün riskli kreditlərini təhlil edir və onları müvafiq təsnifləşdirmə kateqoriyalarına aid edir. Təsnifləşdirmə məqsədilə aktivlər standart və qeyri-standard qrupuna bölünürlər. Standart aktivlər qrupuna "qənaətbəxş aktivlər", qeyri-standard aktivlər qrupuna "qeyri-qənaətbəxş aktivlər", "təhlükəli aktivlər" və "ümitsiz aktivlər" aiddir.

Xüsusi ehtiyarlar təsnifat üzrə aşağıdakı məqsədlə yaradılır:

- qənaətbəxş aktivlər - əsas məbləği və ya faiz borclarının qaytarılma müddəti müqavilədə müəyyən olunmuş tarixdən 30 günə keçmiş tam təminatlı, qismən təminatlı və təminatsız kreditlərin qeyd olunmuş dəyərinin 0%-i həcmində;
- qeyri-qənaətbəxş aktivlər - əsas məbləği və ya faiz borclarının qaytarılma tarixindən 31 gündən 180 günədək keçmiş tam təminatlı kreditlərin qeyd olunmuş dəyərinin 25%-i həcmində;
- təhlükəli aktivlər - əsas məbləği və ya faiz borclarının qaytarılma müddəti müqavilədə müəyyən olunmuş tarixindən 181 gündən 365 günədək keçmiş tam təminatlı, 31 gündən 180 günədək keçmiş qismən təminatlı və təminatsız kreditlərin qeyd olunmuş dəyərinin 50%-i həcmində;
- ümitsiz aktivlər - əsas məbləği və ya faiz borclarının qaytarılma müddəti müqavilədə müəyyən olunmuş tarixindən 365 gündən çox keçmiş tam təminatlı, 181 gündən çox keçmiş qismən təminatlı və təminatsız kreditlərin qeyd olunmuş dəyərinin 100%-i həcmində.

5. QƏBUL OLUNMUŞ LAKİN QÜVVƏDƏ OLMAYAN STANDARTLAR

Nəşr edilmiş, lakin Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının verilməsi tarixinə qədər qüvvəyə minməmiş standartlar və onlara aid şərhlər aşağıda açıqlanır. Onlar qüvvəyə mindiyi zaman Cəmiyyət bu standartları qəbul etmək niyyətindədir.

BMHS 9 Maliyyə Alətləri.

BMHS verilən BMUS 39-un dəyişdirilməsi üzrə BMSS işinin birinci mərhələsini əks etdirən və BMUS 39 kimi təyin olunan maliyyə aktivinin ölçülməsi və maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilir. Standart 1 yanvar 2013-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün ilk başda təsirli oldu, lakin BMHS 9-un düzəlişləri, 2011-ci ilin dekabr ayında buraxılmış BMHS 9 və Keçid Açıqlamalarının məcburi qüvvəyə minmə tarixi 1 yanvar 2015-ci il məcburi qüvvəyə minmə tarixinə köçürülüb. Sonrakı mərhələdə MBSS hədc mühasibatına və maliyyə aktivlərinin zədələrinə müracət edir. BMHS 9-un birinci mərhələsinin qəbul edilməsi Cəmiyyətin maliyyə aktivlərinin Cəmiyyətləşdirilməsinə və ölçülməsinə təsir edəcək, lakin Cəmiyyətin maliyyə öhdəliklərinin Cəmiyyətləşdirilməsinə və ölçülməsinə təsir etməyəcək. Bütün mərhələləri əhatə edən yekun standartlar verildiyi zaman Cəmiyyət digər mərhələlər ilə əlaqədar Cəmiyyətin təsirini müəyyən edəcək.

BMHS 14 Təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsi

BMHS 14 əməliyyatları tənzimlənmə dərəcəsinə tabe tutulan müəssisələr üçün seçim verən standartdır və onlar hətta ilk dəfə BMHS-ni tətbiq etdikdən sonra belə təxirə salınmış hesabların tənzimlənməsi zamanı mövcud olan uçot siyasətinin davam etdirməkdə olacaqlar. BMHS 14-ə görə müəssisələr mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında və maliyyə vəziyyət hesabatda ayrıca maddələr kimi təxirə salınmış hesabları üzrə qalıqları təqdim etməlidirlər. Standart tənzimlənmə dərəcəsinin xarakteri və onunla bağlı olan risklərin açıqlamasını tələb edir. BMHS 14 - 1 yanvar 2016-cı ildən başlayaraq qüvvədədir. Bu standartı hazırlayan müəssisələr standartın tələblərinə əməl etməyəcək.

Dəyişikliklər: BMUS 19 Müəyyən edilmiş ödəniş planları: işçilərə müavinətlər

BMUS 19 işçilər və yaxud digər şəxslər üçün müəyyən olunmuş müavinət planlarının nəzərdən keçirilməsini tələb edir. Bu müavinətlər xidmətlərlə əlaqəli olduğundan onlar meydana çıxdığı zaman xidmətlərə əks olaraq aid edilməlidir. Bu dəyişikliklər izah edir ki, əgər bu müavinətlər xidmət göstərilən illərin sayından asılı deyilsə, o zaman müəssisə bu müavinətləri xidmətlərin dəyərinin azalması kimi qəbul edə bilər. Dəyişikliklərin 1 iyul 2014-cü ildən sonrakı dövrlərdə tətbiqinə başlanılmışdır. Bu dəyişikliklərin Cəmiyyətin fəaliyyətinə heç bir təsiri olmayacaq, çünki Cəmiyyət işçilərinin heç biri üçün müəyyən olunmuş müavinət planları yoxdur.

İllik təkmilləşdirmələr 2010-2012-ci illər üçün

Bir sıra təkmilləşdirmələr 1 iyul 2014-cü il tarixindən sonra qüvvəyə minmişdir. Onların Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına heç bir təsiri olmayacaqdır.

Bura daxildir:

BMHS 2 Pay alətləri əsasında ödənişlər

Bu təkmilləşdirmələr proaktiv olaraq tətbiq edilir və fəaliyyət və xidmət hüququ ilə əlaqəli müxtəlif məsələləri açıqlayır. Bura daxildir:

- ▶ Fəaliyyət şəraiti xidmət şəraitini əhatə etməlidir
- ▶ Əks tərəfdən xidmətlər göstərilməsi üçün fəaliyyətin hədəfi təmin edilməlidir
- ▶ Fəaliyyət hədəfi müəssisənin və yaxud digər müəssisələrin əməliyyat və fəaliyyətləri ilə əlaqəli ola bilər
- ▶ Fəaliyyət şəraiti bazar və yaxud qeyri-bazar təyinatlı ola bilər
- ▶ Əks halda, xidmət şəraiti ilə kifayətlənmədikdə, səbəbindən asılı olmayaraq hüquqi təminat verən müddət ərzində tamamilən xidmət göstərməni dayandıra bilər

BMHS 3 Müəssisələrin birləşməsi

Bu dəyişiklik BMHS 9 (və yaxud BMUS 39) qeyd olunub olunmamasından asılı olmayaraq retrospektiv olaraq tətbiq edilir və müəssisələrin birləşməsi zamanı ortaya çıxan, gəlir-xərc hesabatında ədalətli dəyərle qiymətləndirilən bütün aktiv və öhdəliklərin məzmununu izah edir.

BMHS 8 Fəaliyyət seqmentləri

Bu təkmilləşdirmələr retroaktiv olaraq tətbiq edilir. Bura daxildir:

- ▶ Müəssisə fəaliyyət göstərdiyi seqmentin xüsusiyyətləri haqqında BMHS 8-in 12-ci paraqrafında verilmiş kriteriyaları icra etdikdən sonra mühakimələrini açıqlaya bilər.
- ▶ Seqmentin öhdəlikləri, o cümlədən seqmentin aktivləri ilə cəmi aktivlərin üzvləşdirilməsi aparıldıqdan sonra əməliyyat qərarları qəbul edən rəhbərə hesabat şəklində təqdim olunduqdan sonra açıqlama verilə bilər

BMUS 16 Bina, qurğu və avadanlıqlar; BMUS 38 Qeyri maddi aktivlər

Bu dəyişikliklər retrospektiv olaraq tətbiq edilir və BMUS 16 və BMUS 38 görə ilkin və yaxud qalıq dəyəri üzrə əldə edilmiş məlumatlara əsasən aktivlərin yenidən qiymətləndirilə bilməsi barəsində izahatlar verir. Yekun olaraq isə yığılmış amortizasiya məbləği ilkin və qalıq dəyərinin fərqi kimi hesablanır.

BMUS 24 Əlaqəli tərəflərin açıqlanması

Bu dəyişikliklər retrospektiv olaraq tətbiq edilir və müəssisənin rəhbərliyinin əlaqəli tərəflərə aid olması barəsində açıqlama verir. Yekun olaraq isə idarəetmə xidməti ilə əlaqədar olaraq rəhbərliyə çəkilmiş xərclər də açıqlanmalıdır.

İllik təkmilləşdirmələr 2011-2013-ci illər üçün

Bir sıra təkmilləşdirmələr 1 iyul 2014-cü il tarixindən sonra qüvvəyə minmişdir. Onların Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına heç bir təsiri olmayacaqdır.

Bura daxildir:

BMHS 3 Müəssisələrin birləşməsi

Bu dəyişikliklər prospektiv olaraq tətbiq edilir və BMHS3-ün istisna etdiyi məsələləri izah edir.

Bura qeyd olunanlar aiddir:

- ▶ Birgə müəssisələr də daxil olmaqla birgə müqavilələr BMHS 3-ün əhatə dairəsinə aiddir
- ▶ Bu dəyişiklik birgə razılaşmaların yalnız maliyyə hesabatlarında əks olunmuş hesablarına aid edilmir.

BMHS 13 Ədalətli dəyər

Bu dəyişikliklər prospektiv olaraq tətbiq edilir və BMHS 13-də qeyd olunan maliyyə aktiv və öhdəliklərindən başqa BMHS 9 (və yaxud MBMHS 39) qeyd edilən müqavilələri də əhatə etdiyini izah edir.

BMUS 40 Investisiya mülkiyyəti

Əlavə xidmətlərin açıqlaması BMHS 40-da investisiya mülkiyyəti və şəxsi mülkiyyət kimi verilmişdir. (məs: bina, qurğu və avadanlıqlar) Bu dəyişiklik prospektiv olaraq tətbiq edilir və BMHS 3 və BMUS 40-da qeyd edilməyən əlavə xidmətlərlə bağlı köçürmələrin hesablanması üçün izahlar verir.

BMHS 15 Müştərilərlə müqavilələrdən gəlir

BMHS 15 2014-cü ilin may ayında qəbul edilib və müştərilərlə müqavilələrdən əldə edilən gəlirin tanınmasının beş mərhələli modelini izah edir. BMHS 15 qəbul edir ki, gəlir müəssisənin mal və xidmətləri digər müəssisə təhvil verdikdən sonra ödənilməsi gözlənen məbləğdir. BMHS 15 gəlirin tanınmasının və ölçülməsinin struktur yanaşmasını izah edir. 1 yanvar 2014-ci ildən başlayaraq maliyyə hesabatlarında ya tam, yaxud da medifikasiya edilmiş retrospektiv tətbiqetmə həyata keçirilməli. Cəmiyyət hal-hazırda BMHS 15-in standartın dəyişikliklərinin qüvvəyə mindikdən sonra ola biləcək təsirlərini və qiymətləndirməkdədir.

Dəyişikliklər: BMHS 11 - Müştərəklə razılaşmalar: Payların Satılmasının uçotu

BMHS 11-ə edilən düzəlişlər tələb edir ki, birgə fəaliyyət üçün müştərəklə olaraq əldə edilmiş paylar əsasında müəssisələr BMHS 3: Müəssisələrin birləşməsi standartına uyğun şəkildə birgə

mühasibatlıq fəaliyyəti aparmalıdır. Bu dəyişiklik həmçinin nəzərdə tutur ki, daha öncədən paya sahib olan müəssisə əlavə olaraq pay aldıqda onun əvvəlki pay məbləği yenidən hesablanmır. Əlavə olaraq, BMHS 11-ə müəssisələrin birgə nəzarəti olduqda dəyişikliklərin tətbiq olunmadığını nəzərdə tutan istisnalar əlavə edilmişdir. Dəyişiklik həm ilk dəfə olaraq birgə fəaliyyətlərdən pay alan müəssisələrə və həm də əlavə pay alan müəssisələrə tətbiq edilir və 1 yanvar 2016-cı il tarixindən müddətdən öncə tətbiq etməyə icazə verilməklə qüvvəyə minmişdir. Bu dəyişikliklərin Cəmiyyətə heç bir təsiri gözlənilmir.

Dəyişikliklər: BMUS 16 və BMUS 38: Amortizasiyanın qəbul edilən metodlarının açıqlanması

Bu dəyişikliklər aktivdən istifadə müddəti boyunca zamanı əldə olunan faydanın BMUS 16 və BMUS 38-a görə izah edir. Nəticədə gəlir əsaslı metod əsas vəsaitlərin amortizasiyasının hesablanması üçün deyil, yalnızca qeyri maddi aktivlərin köhnəlmə məbləğini dəyərləndirmək üçün istifadə edilə bilər. Bu dəyişikliklər 1 yanvar 2016-cı ildən başlayaraq qüvvəyə minmişdir və vaxtından əvvəl tətbiq edilməsinə icazə verilir. Bu dəyişikliklərin Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına heç bir təsiri gözlənilmir, çünki Cəmiyyət uzunmüddətli aktivlərin amortizasiyasının gəlir əsasında hesablanması metodundan istifadə etmir.

BMUS 41- Kənd təsərrüfatı: əkinlər-ə dəyişikliklər

Dəyişikliklər bitkilər anlayışına uyğun bioloji aktivlərin uçot tələblərini dəyişir. Bu dəyişikliklər 16 sayılı BMUS-da yer almayan bioloji aktivləri 41 sayılı BMUS-da əkin yerləri kimi nəzərə alır. Dəyişikliklər bu sahədə əkinlərin becərilməsi 41 sayılı "Kənd təsərrüfatı" standartının əhatə dairəsində qalacaqdır. Əkin yerləri bağlı olan dövlət qrantları üçün 20 sayılı "Dövlət qrantları və açıqlamalar" standartı tətbiq olunub. Bu dəyişikliklər 1 yanvar 2016-cı ildən sonra qüvvədədir, lakin vaxtından öncə tətbiqinə icazə verilir. Bu düzəlişlərin Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri olmayacaq, çünki Cəmiyyətin əkin yerləri yoxdur.

BMUS 27- Ayri-ayrı maliyyə hesabatlarında kapital metoduna dəyişikliklər

Dəyişikliklər müəssisəyə öz törəmə Cəmiyyətləri, asosasiya və birgə müəssisələrində kapital metodunu tətbiq etməyə icazə verir. Öz hesabatlarını MHBS üzrə hazırlayan müəssisələr kapital metodunu da retrospektiv qaydada tətbiq etməlidirlər. BMHS-i ilk dəfə tətbiq edənlər əgər maliyyə hesabatlarında kapital metodunu istifadə etməyi seçərlərsə onlar bu metodu BMHS-na keçid tarixində etməlidirlər. Dəyişikliklərin vaxtından öncə tətbiqinə icazə verilir, amma bu 1 yanvar 2016-cı ildən sonra qüvvəyə minmişdir. Bu düzəlişlərin Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri olmayacaq.

6. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:	2020	2019
Kassa MV	0	1
Kassa SDV	0	18
Rezident banklarda NOSTRO hesablar MV	84	21
Rezident banklarda NOSTRO hesablar SDV	1	80.0
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	85	120

7. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

Müştərilərə verilmiş kreditlər biznes sektorları üzrə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
Kənd təsərrüfatı sektoruna verilmiş borclar	1828793	2632088
İstehlak kreditləri	90473	96363
Kənd təsərrüfatı emal-istehsal sektoruna verilmiş borclar	234185	234185
Ticarət sektoruna verilmiş borclar	18382	20368
Xidmət sektoruna verilmiş borclar	0	0
Müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	2171833	2983004
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(39790)	(75000)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	2132043	2908004

Aşağıdakı cədvəldə girovun ədalətli dəyəri ilə müqayisədə onun növünə görə müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyərinin xülasəsini göstərir.

	2020	2019
Təminatlı kreditlər	1124076	2042524
Daşınmaz əmlak girovu ilə təmin olunmuş kreditlər	1047757	940479
Müştərilərə verilən cəmi kreditlər	2171833	2983004

Müştərilərə verilmiş kreditlər valyuta vahidlərinə görə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
AZN – Azərbaycan manatı	2151726	2962808
USD – ABŞ dolları	20107	20196
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər	2171833	2983004

Müştərilərə verilmiş kreditlər biznes subyektləri üzrə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
Fərdi sahibkarlar	1690602	2493898
Kiçik sahibkarlıq subyektləri	372375	372375
Digər	107856	116731
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər	2171833	2983004

Müştərilərə verilmiş kreditlər illik faiz dərəcələrinə görə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
İllik 1%	69220	73326
İllik 3.5%	358061	358061
İllik 5%	1060758	1800000
İllik 7%	644158	708212
İllik 24%	2708	2708
İllik 25%		
İllik 26%	22846	24236
İllik 28%	8153	8446
İllik 30%	4679	6366
İllik 32%	1249	1649
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər	2171833	2983004

Müştərilərə verilmiş kreditlər müddətinə görə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
1 ilə qədər	153687	154780
2 ilə qədər	1067879	1808857
3 ilə qədər	41401	42342
4 ilə qədər		
5 ilə qədər	908866	977025
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər	2171833	2983004

31 dekabr 2020-ci il tarixə vaxtında ödənilməmiş kreditlərin məbləği 1000474.26 manat (2019-cü il: 549203 manat) təşkil etmişdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər təsnifləşdirmə kateqoriyalarına görə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
Qənaətbəxş aktivlər	37580	1897500
Qeyri-qənaətbəxş aktivlər	29589	272800
Təhlükəli aktivlər	2058620	812704
Ümitsiz aktivlər	46044	

(Azərbaycan manatı ilə)

Müştərilərə verilmiş vaxtı keçmiş kreditlərə təsnifləşdirmə kateqoriyalarına görə hesablanmış ehtiyatlar aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2020	2019
25%- Qeyri-qənaətbəxş aktivlər	7397	68200
50%- Təhlükəli aktivlər	2058620	812704
100% - Ümitsiz aktivlər	23022	0
	2089039	880904

	Kənd təsərrüfatı	İstehlak	İstehsal	Ticarət	Xidmət	Cəmi
1 yanvar 2020-cı il	2632088	96363	234185	20368	0	2983004
Silinmə	803925	5890	0	1986		811171
31 dekabr 2020-ci il	1828793	90473	234185	18382	0	2171833

31 dekabr 2020-ci il tarixində fərdi şəkildə dəyərsizləşdiriləcəyi müəyyən olunmuş kreditlərə görə Cəmiyyətin saxladığı girovun ədalətli dəyəri 2765500 -manat təşkil etmişdir. ARMB tələblərinə uyğun olaraq, kreditlər yalnız Direktorlar Şurasının təsdiqi, müəyyən hallarda isə Məhkəmənin müvafiq qərarı ilə silinə bilər.

Tələb olunan girovun məbləği və növü qarşı tərəflərin kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Qiymətləndirmə parametrlərinin və girovun növlərinin qəbul ediləbərliyinə uyğun olaraq bələdçilik həyata keçirilir. Əldə edilən girovun aşağıdakı əsas növləri vardır:

- Daşınmaz və daşınan əmlak üzrə daxilolmalar, kommersiya kreditləri üçün;
- Yaşayış yerləri üzrə ipoteka, fərdi kreditlər üçün.

Cəmiyyət girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq müqaviləyə uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın adekvatlığını təhlil edərkən əldə edilmiş girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Azərbaycan Respublikası daxilində verilmiş kreditlər üzrə təminat girovu aşağıdakı fəaliyyət sahələrinə aiddir:

8. TORPAQ, TİKİLİ VƏ AVADANLIQ

Torpaq, tikili və avadanlıq aşağıdakılardan ibarətdir:

	Tikili	Kompüterlər və rabitə, avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Mebel və ofis avadanlığı	Cəmi
İLKİN DƏYƏRDƏ					
01 yanvar 2020	485 000	6 197.02	64 480	5 307.79	560 984.81
Əlavələr					
31 dekabr 2020	485 000	6 197.02	64 480	5 307.79	560 984.81
Əlavələr					
YİGİLMİŞ KÖHNƏLMƏ					
1 yanvar 2020	(147591.2)	(5603.81)	(28210)	(4379.34)	(185784.3)
Köhnəlmə xərci	(23618.62)	(148.30)	(9067.5)	(185.69)	(33020.11)
31 dekabr 2020					
Köhnəlmə xərci	(171209.8)	(5752.11)	(37277.5)	(4565.03)	(218804.4)
XALIS BALANS DƏYƏRİ					
31 dekabr 2020-cı il	313790.23	444.91	27202.50	742.76	342180.4

9. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

Qeyri-maddi aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

İLKİN DƏYƏR

01 yanvar 2020 2500

Əlavələr

31 dekabr 2020 2500

Əlavələr

31 dekabr 2020 (1098.23)

YİĞİLMİŞ AMORTİZASIYA VƏ QIYMƏTDƏNDÜŞMƏ

01 yanvar 2020

Amortizasiya (140.18)

31 dekabr 2020

Amortizasiya

31 dekabr 2020 (1238.41)

XALIS BALANS DƏYƏRİ

31 dekabr 2020 1261.59

10. DİGƏR AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR

Digər aktivlər və ödləliklərə aiddir:	2020	2019
Digər aktivlər:		
İşçi heyət üzrə hesablaşmalar	8470.76	990.86
Debitor borclar	211138.3	69896.11
Vergilər və icbari ödənişlər üzrə avanslar	2030.94	2947.18
	221640	73834.45
Digər öhdəliklər:		
Xidmətlər üzrə hesablaşmalar	85050	31000
Əmək haqqı üzrə işçi heyətlə hesablaşmalar		-
Elan edilmiş dividendlər üzrə təsisçilərlə hesablaşmalar		-
Kreditor borclar	40048.12	-
Cari vergilər üzrə hesablaşmalar	3501.88	-
Cəmi	128600	31000

11. MALİYYƏ İNSTİTUTLARI QARŞISINDA ÖHDƏLİKLƏR

	2020	2019
AMB-dən alınmış uzunmüddətli kreditlər	73382.39	73382.39-
Qeyri-rezident maliyyə institutlarından alınmış kreditlər	1699634.75	2632088
Kredit təşkilatlarına ödəniləcək vəsaitlər	1773017.14	2705470.39

31dekabr 2020-ci il tarixinə Cəmiyyətin qeyri-rezident maliyyə institutlarından kredit borcu Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Kənd Təsərrüfatı Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyi qarşısında 1699634.75 manat məbləğində kredit öhdəliyindən ibarətdir.

12. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Cəmiyyət MHBS-dan fərqlənə bilən, fəaliyyət göstərdiyi ərazidə Azərbaycan Respublikası vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmış və saxlanılan vergi hesablarına əsaslanaraq mənfəət vergisi ödəyir.

2020-ci ildə Cəmiyyətlər üçün kooperativ mənfəət vergisi dərəcəsi 20% olmuşdur. Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi məcburi mənfəət vergisi dərəcəindən fərqlənir. Məcburi dərəcələrlə faktiki dərəcələrə əsaslanan mənfəət vergisi xərclərinin tutuşdurulması aşağıdakı kimidir:

	2020	2019
Vergidən əvvəl mənfəət	14417	-637
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vergi dərəcəsi	20%	20%
Məcburi dərəcədə nəzəri mənfəət vergisi gəliri	0	0
Ümitsiz borclar üzrə ehtiyatlar		-
Gəlirdən çıxılmayan xərclər		-
Mənfəət vergisi xərcləri	0	0

Nizamna kapitalı

31 dekabr 2019-ci il tarixinə Cəmiyyətin ödənilmiş Nizamna kapitalı 810000(31 Dekabr 2018: 810,000 manat) bərabər olmuş və hər birinin nominal dəyəri 5,000 manat (tam həcmində) olmaqla 162 (31 Dekabr 2018: 162) pay təşkil etmişdir. Hər pay bir səs hüququ verir. Bütün paylar bərabərdir və bir səs hüququ daşıyır.

Buraxılmış və ödənilmiş səhm qalıqlarındakı dəyişikliklər aşağıdakı kimidir:

	Payların sayı, ədəd	Nominal dəyər, manat	Cəmi, manat
31 Dekabr 2019	162	5,000	810.0
Nizamnamə kapitalında artım/(azalma)	0		
31 Dekabr 2020	162	5,000	810.0

14. ŞƏRTİ AKTİV VƏ ÖHDƏLİKLƏR*Fəaliyyət mühüti*

Bazar iqtisadiyyatının tələb etdiyi kimi Azərbaycan Respublikasında iqtisadi islahatlar və hüquqi, vergi və qanunvericilik çərçivələrində inkişaf davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək stabilliyi önəmli dərəcədə hökumət tərəfindən həyata keçirilən bu islahatlar və inkişaf etdirmələrdən, eləcə də iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən aslıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı bazarın tənəzzülünə və dünyanın hər hansı bir yerindəki aşağı düşmələrə qarşı həssasdır. Qlobal maliyyə böhranı Cəmiyyətin gələcək maliyyə vəziyyətinə, fəaliyyətinin nəticələrinə və biznes perspektivlərinə mənfi təsir göstərə biləcək iqtisadi artım, maliyyə mövcudluğu və kapital xərcləri ilə bağlı qeyri – müəyyənliklə nəticələndi. Rəhbərlik, mövcud şəraitdə Cəmiyyətin fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün müvafiq tədbirlərin görüldüyünü hesab edir.

Hüquqi

Adi fəaliyyət gedşində Cəmiyyət hüquqi tədbirlər və şikayətlərə məruz qala bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, əgər belə tədbirlə və şikayətlər olarsa, bu Cəmiyyətin gələcək fəaliyyət və maliyyə vəziyyətinə elə də əhəmiyyətli mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

31 dekabr tarixinə Cəmiyyətin şərti aktivləri və öhdəliklərinə aşağıdakılar aiddir:

	2020	2019
Vaxtında ödənilməmiş müştəri kredit aktivləri	1000474	108 550 4
Şərti aktiv (+) və öhdəliklər (-)	1000474	1085504

Məsuliyyət sığortası hazırda Azərbaycanda ümumiyyətlə mövcud deyildir.

Hazırda Cəmiyyət səhvlər və ya fəaliyyətsizliklə əlaqədar olaraq yaranan aktivləri yığmaq üçün sığorta təminatı əldə etməmişdir.

15. XALIS HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ

Haqq və komissiya gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Haqq və komissiya gəlirləri	2020	2019
Kredit verilməsi xidmətləri üzrə haqq və komissiya	0	0
Müştəri hesablarının açılması üzrə haqq və komissiya		-
Haqq və komissiya gəlirləri	0	0
16. DİGƏR GƏLİRLƏR	0	0

İŞÇİ HEYƏTİ ÜZRƏ XƏRCLƏR

İşçi heyəti üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:	2020	2019
Əmək haqqı və mükafatlar	35271.25	31739
İşçilərlə bağlı işsizlik xərclər	352.71	5950
Sosial sığorta xərcləri	6314.36	7689
İşçi heyəti üzrə xərclər cəmi	41938.32	45378

18. KÖHNƏLMƏ VƏ AMORTİZASIYA XƏRCLƏRİ

Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:	2020	2019
Binaların köhnəlmə xərcləri	23618.62	25 396
Kompyuterlərin və rabitə avadanlığının amortizasiyası	148.3	430
Nəqliyyat vasitələrinin amortizasiyası	9067.5	12090
Maşın və avadanlıqların amortizasiyası	185.69	0
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	140.18	156
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	33160.29	38 072

19. ÜMUMİ, İNZİBATI VƏ DİGƏR XƏRCLƏR VƏ KADR XƏRCLƏRİ

Ümumi, inzibati və digər xərclər və kadr xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2020	2019
İcarə	15600	15600
Enerji	0	817
Peşəkar xidmətlər		
Rabitə xərcləri	361.07	1828
Mətbəə xərcləri		
Məsləhət və audit xidmətləri	21394.47	81857
Dəftərxana xərcləri		214
Ezamiyyə xərcləri		538
Yanacaq	4463.52	3450
Təmir xərcləri	1813.50	8916
Bank xidmət haqqları	1704.16	3007.14
Hüquq və məhkəmə məsrəfləri		1235
Digər vergi xərcləri	3269.54	7814
Digər xərclər - cərimə və maliyyə sanksiyaları		-
Digər xidmətlər üzrə xərclər	6447.54	5524
Faiz xərcləri	51092.90	0
və digər xərclər Ümumi, inzibati	181631.31	130.800